

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 25Co/41/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117217350
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marian Hoffmann, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8117217350.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina, v právnej veci žalobcu: A. B. - CORYN, Jesenná 8, 080 05 Prešov, IČO: 32 925 042, právne zastúpený: JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom so sídlom Jesenná 8, 080 05 Prešov, proti žalovanému: Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 327646, právne zastúpený: JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, o náhradu za užívanie nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp.zn. 10C/19/2017-931 zo dňa 22.05.2024 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok súdu I. inštancie v zamietavom výroku vo vzťahu k pozemku parc.č. KN-E č. XXX/X, orná pôda o výmere 111 m² a parc.č. KN-E č. XXX/XXX, orná pôda o výmere 129 m², pre k.ú. C..

II. Zrušuje rozsudok súdu I. inštancie vo zvyšku zamietavého výroku a vo výroku o náhrade trov konania a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd I. inštancie“) rozsudkom č.k. 10C/19/2017-931 zo dňa 22.05.2024 rozhodol tak, že

I. Žalobu z a m i e t a .

II. Žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %, o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu I. inštancie vyplýva, že súd zistil tento skutkový stav:

3. Žalobca je vlastníkom parcely registra E KN parc. č. XXX/XXX o výmere 286 m² druh pozemku orná pôda zapísaná na LV č. XXXXX, katastrálne územie A. podiele 1/1. Ako titul nadobudnutia je uvedená kúpna zmluva D., pričom vklad vlastníckeho práva Okresný úrad Prešov, katastrálny odbor povolil rozhodnutím zo dňa 27.05.2015. Medzi stranami nebolo sporné, že predmetná parcela je zastavaná stavbou miestnej komunikácie vo vlastníctve žalovaného, čo vyplýva aj z informatívnej kópie z mapy katastrálneho portálu. Ide o časť miestnej komunikácie na ulici A. E. D. A..

4. Z výpisu LV č. XXXXX katastrálne územie A. zo dňa 08.05.2015 vyplýva, že parcely registra E KN č. XXX/XX o výmere 4292 m², č. XXX/XXX o výmere 1296 m², č. XXX/XXX o výmere 286 m² a č. XXX/XXX o výmere 40 m², všetko orná pôda zapísané v podielovom spoluvlastníctve D. F. a B. F., každý v 1/2 vznikli z pôvodnej pozemkovoknižnej vložky č. XXX katastrálne územie G. parc. č. XXX/XX roľa Nižné lúky o výmere 7553 m².

5. Zo zápisnice z pojednávania vo veci sp. zn. 17C/281/2015 vyplýva, že svedok D. F., pôvodný vlastník parcely č. XXX/XXX, uviedol, že v detstve jeho otec a starý otec kosili túto parcelu, bol to zelený lán, ktorý končil až pri potoku. Cesta bola postavená v šesťdesiatych rokoch. Bolo to po smrti jeho otca, ktorý zomrel v roku 1964. Nevedel, či tento pozemok bol vlastnený, ale keďže majú doklady, že sú vlastníkami, tak nebol vlastnený, a teda bez ich súhlasu postavili tam cestu. Keď bolo postavené nové koryto potoka Sekčov, tak im ostal ešte nejaký pozemok za cestou, kde končila táto parcela. Túto parcelu majú dodnes, nikto ju nechce kúpiť.

6. Zo stanoviska Dopravného podniku mesta Prešov zo dňa 13.04.2016 vyplýva, že z dostupnej dokumentácie o histórii mestskej hromadnej dopravy v Prešove vyplýva, že k 01.09.1974 bola v prevádzke linka č. 10, autobusová linka v rámci MHD v Prešove, ktorá v rámci trasy viedla aj po komunikácii A. E.. Trasa linky č. 10 k 01.09.1974: Šalgovík - Teriakovce - Solňobanská - gen. A. - Košická - Leninova - Slovenskej republiky rád - námestie SNP - Červenej armády - Clementisova - Matice slovenskej - Clemenisova - Červenej armády - námestie SPN - Slovenskej republiky rád - Lenimova - Plzenská - Lesík delostrelcov - Pod Táborom - Sekčovská - Šalgovík. V predchádzajúcom období od 01.02.1959 bola vedená linka č. 10 na trase Veľký Šariš - Železničná stanica - Šalgovík - Teriakovce.

7. Žalobca je vlastníkom parcely registra E KN parc. č. XXX/X o výmere 111m² druh pozemku orná pôda a parc. č. XXX/XXX o výmere 129 m² druh pozemku orná pôda, zapísané na LV č. XXXX katastrálne územie C.. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu bol povolený rozhodnutím Okresného úradu Prešov, Správa katastra pod D. titulom kúpnej zmluvy zo dňa 19.12.2006. Medzi stranami nebolo sporné, že parcela je zastavaná stavbou miestnej komunikácie vo vlastníctve žalovaného, čo vyplýva aj z informatívnej kópie z mapy katastrálneho portálu. Ide o časť miestnej komunikácie na ulici Petrovanská.

8. Z rozhodnutia Mestského národného výboru v Prešove zo dňa 24.8.1982 č. Výst. XXX/XX-XXXXXXXXXX, že Okresná správa ciest Prešov podala dňa 08.02.1982 návrh na vydanie územného rozhodnutia o umiestnení stavby III/06810 Prešov - vysielač, privádzač na D1 Prešov - Ličartovce. Vzhľadom na výsledky konania Odbor výstavby a územného plánovania MNV vydal územné rozhodnutie o umiestnení stavby. Pre umiestnenie a projektovú prípravu stavby sa stanovili podmienky, ktoré boli v rozhodnutí špecifikované.

9. Okresný národný výbor - odbor dopravy v Prešove vydal dňa 14.03.1983 stavebné povolenie č. j. H.. XXXX/XX - XX, v ktorom v bode 5 bol súhlas na realizáciu stavby podmienený usporiadaním do začatia prác majetkovoprávných vzťahov pre I. a potom podľa dohodnutého termínu GP i pre II. etapu stavby so všetkými vlastníkami, správcami inžinierskych sietí, ako aj s užívateľmi ostatných nehnuteľností.

10. Obvodný úrad v Prešove vydal dňa 12.02.1992 kolaudačné rozhodnutie č. I./XXXX, ktorým povolil užívanie stavby III/06810 Prešov - vysielač, privádzač na D-1. V odôvodnení sa uvádza, že po vykonaní ohliadky dňa 03.10.1991 stavebný úrad zistil, že podmienky určené územným rozhodnutím a rozhodnutím o prípustnosti stavby boli splnené a stavba vyhovuje platným predpisom.

11. Žiadosťami o náhradu za užívanie nehnuteľností - predžalobnými výzvami si žalobca uplatňoval voči žalovanému vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov parc. č. XXX/XXX a parc. č. XXX/X J. K. XXX/XXX vo vlastníctve žalobcu za jednotlivé mesiace.

12. Na takto zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 1 ods. 1, § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej § 100 ods. 1, 2, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov – Občiansky zákonník. Vec takto právne posúdil:

13. Predmetom sporu je nárok žalobcu na zaplatenie náhrady (vydanie bezdôvodného obohatenia) za užívanie nehnuteľnosti - parcely registra E KN č. XXX/XXX o výmere 286 m² zapísanej na LV č. XXXXX katastrálne územie A. za obdobie od 27.05.2015 do 28.02.2019 (vrátane) a parciel registra E KN č. XXX/X o výmere 111 m² a XXX/XXX o výmere 129 m² zapísané na LV č. XXXX katastrálne územie C. za obdobie od 01.07.2016 do 28.02.2019 (vrátane). V konaní nebolo sporným, že vlastníkom týchto parciel je žalobca, ktorý ich nadobudol na základe kúpnych zmlúv (parcela č. XXX/XXX na základe kúpnej zmluvy zo dňa 04.05.2015 a parcely č. XXX/X J. K. XXX/XXX na základe kúpnej zmluvy z 19.12.2006).

Rovnako medzi stranami nie je sporné, že na predmetných parcelách sa nachádza stavba pozemnej komunikácie vo vlastníctve žalovaného, ktorá prešla do vlastníctva žalovaného v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí.

14. Pokiaľ ide o parcelu registra E KN č. XXX/XXX o výmere 286 m² zapísanú na LV č. XXXXX katastrálne územie A., ide o parcelu zastavanú časťou miestnej komunikácie na ulici A. E. D. A.. Podľa žalobcu, patrí mu za toto obmedzenie jeho vlastníckeho práva finančná náhrada - bezdôvodné obohatenie ktorú si žalobou uplatňuje. Súd poukazuje na to, že v totožnej veci strán sporu, v ktorom si žalobca uplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za iné obdobie, bola žaloba žalobcu v konaní sp. zn. 17C/281/2015 zamietnutá s poukazom na to, že: Žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku zastaveného komunikáciou úspešne podať na súde len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva. Usporiadanie pomerov vlastníka pozemku a vlastníka stavby s aplikáciou ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 868 Občianskeho zákonníka, vylučuje aplikáciu ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka. Žalobca si bol vedomý, v akom stave kupuje nehnuteľnosť do svojho vlastníctva. Pri posúdení nárokov v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka je záväzná porada vyporiadania uvedená v tomto zákonnom ustanovení. Na zreteli je potrebné mať aplikáciu § 4 zákona č. 66/2009 Z.z., podľa ktorého sa majú vzťahy vlastníka pozemku a vlastníka cesty usporiadať. Preto nemôže byť žalobcom uplatnený nárok posúdený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Už Najvyšší súd SR v rozsudku z 24.03.2015 sp. zn. 7Cdo 26/2014 konštatoval, že vecné bremeno okrem toho, že môže vzniknúť písomnou zmluvou, na základe závetu, rozhodnutím súdu, môže vzniknúť aj priamo zo zákona. Zákonom zriadené vecné bremeno je vlastník povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a v rozsahu a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. V prípade vecných bremien zriadených priamo zo zákona ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti a toto obmedzenie vlastníckych práv je výrazom prevahy verejného záujmu nad záujmom jednotlivca bez toho, aby toto zasahovanie bolo podmienené súhlasom zo strany dotknutého vlastníka. Vecné bremeno zriadené ex lege majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň majú aj súkromnoprávny prvok. ... Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinný subjektom z vecného bremena. Vecné bremeno vzniká „rozhodnutím súdu ale aj priamo zo zákona, písomnou zmluvou, na základe závetu“ a vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Finančná náhrada zo vzniku vecného bremena je nepochybne jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia. Tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t.j. ku dňu 01.07.2009. Vlastníkom pozemku v tej dobe nebol žalobca. Vlastníkom sa stal až 27.05.2015. Z uvedeného vyplýva, že právo na náhradu vecného bremena patrilo len predchádzajúcim vlastníkom tohto pozemku, t.j. D. F. a B. F. v čase vzniku vecného bremena (od 01.07.2009) a nie žalobcovi.

15. Poukázal na odôvodnenia rozsudkov Okresného súdu Prešov č.k. 17C/281/2015-152 zo dňa 23.11.2016, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 21Co/36/2017-286 zo dňa 20.02.2018, v ktorých bola posudzovaná totožná právna vec za rozdielne obdobie. Súčasne poukázal súd I. inštancie aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR pod sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019, ktorým bolo zamietnuté dovolanie žalobcu a ďalej súd I. inštancie poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020, ktorým bolo podrobené kontrole rozhodnutie Najvyššieho súdu Ústavným súdom, pričom Ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

16. Pokiaľ ide o parcely registra E KN č. XXX/X o výmere 111 m² a č. XXX/XXX o výmere 129 m² zapísané na LV č. XXXX katastrálne územie C., ide parcely zastavané časťou miestnej komunikácie na ulici A.. Miestna komunikácia bola postavená bez súhlasu vlastníka pozemku a do užívania bola daná v roku 1992 vtedajšiemu správcovi miestnej komunikácie - Správe a údržbe miestnych komunikácií Prešov. Aj v tomto prípade je nesporné, že pozemok patriaci žalobcovi a zastavaný cestnou komunikáciou je zaťažený vecným bremenom od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Zb., teda od 01.07.2009. K stavbe cestnej komunikácie vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenom, ktorého obsahom je držba a užívanie predmetných pozemkov.

17. Aj vo vzťahu k parcelám registra E KN č. XXX/X a č. XXX/XXX bolo súdom rozhodované o uplatnenom nároku žalobcu na náhradu za užívanie nehnuteľností, pričom Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 18Co/82/2019 - 742 zo dňa 29.04.2021 zmenil vyhovujúci výrok rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 15C/130/215 - 547 zo dňa 21.03.2019 tak, že žalobu zamietol a súčasne potvrdil rozsudok vo výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti. Odvolací súd poukázal na to, že: Pokiaľ sa týka vyriešenia otázky, či na vzťah medzi stranami sporu možno aplikovať zákon č. 66/2009 Z.z. odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že pozemok vo vlastníctve žalobcu je zaťažovaný vecným bremenom v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z., ktorý upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce v zmysle § 1 ods. 1 citovaného zákona.

18. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku na základe kúpnej zmluvy uzavretej v 19.12.2006. Žalobca si uplatnil nárok za obdobie od 2012 až 2014. V zmysle citovaného zákona vzniklo vecné bremeno k takýmto pozemkom účinnosťou citovaného zákona. Odvolací súd si uvedomuje špecifickosť predmetnej veci aj z pohľadu otázky či sa jedná o jednorazovú alebo opakujúcu náhradu, keďže zákon o otázke náhrady za vecné bremeno mlčí. V tejto otázke odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 539/2020-21 zo dňa 28.10.2020, v ktorom okrem iného uviedol: „Okrem iného sa poukazuje aj na judikatúru Najvyššieho súdu, v zmysle ktorej finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová; nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. K obmedzeniu vlastníka takého pozemku došlo jednorázovo a sledovalo cieľ predísť možnosti, že vzťah vlastníka pozemku a vlastníka stavby zostane neupravený (v tom zmysle, že vlastníka stavby nebude mať titul na užívanie pozemku). Najvyšší súd danú problematiku uzavrel, že bez ohľadu na to, či vlastníka pozemku, ktorému vzniklo právo na jednorazovú náhradu za vecné bremeno vzniknuté ex lege, túto náhradu uplatnil alebo neuplatnil, resp. či mu náhrada bola alebo nebola vyplatená, súčasnému vlastníkovi tohto pozemku (bez ohľadu na to, kto ním je) nepatrí právo na nejakú ďalšiu náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva. Podstatu predmetného názoru považoval za ústavne udržateľný aj Ústavný súd v rozhodnutí IV.ÚS 227/2012. Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe a tento nárok je len jeden a má ho ten vlastníka zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t.j. k 01. júlu 2009 (žalovaný v konaní pred súdom 1. inštancie vzniesol námietku premlčania). Ak judikatúra Najvyššieho súdu akceptovaná Ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa ust. § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorázovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena v zmysle ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.“

19. Žalobca podal proti predmetnému rozsudku Krajského súdu v Prešove dovolanie, o ktorom Najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 7Cdo/292/2021 zo dňa 21.04.2022 tak, že dovolanie žalobcu odmietol. Dovolací súd uviedol, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že stavba (pozemná komunikácia), ktorá leží na pozemku vo vlastníctve dovolateľa je stavbou povolenou, keďže bola realizovaná na základe platného rozhodnutia o umiestnení stavby, ako aj stavebného povolenia, t.j. na základe predpisov účinných ku dňu vydania týchto rozhodnutí, nakoľko posúdenie skutočnosti, či bola stavba povolená je potrebné skúmať na základe predpisov platných v okamihu vzniku stavby. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň poukazuje aj na § 54 zák. č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon) účinné ku dňu vydania stavebného povolenia, podľa ktorého, stavby, ich zmeny a udržiavacie práce na nich sa môžu uskutočňovať iba podľa stavebného povolenia alebo na základe ohlásenia stavebnému úradu. Dovolací súd zároveň konštatuje, že pre posúdenie vzniku zákonného vecného bremena nie je právne významné či je stavba oprávnená, resp. neoprávnená, teda či dal vtedajší vlastníka pozemku súhlas na výstavbu cestnej komunikácie. V predmetnej veci je podstatné, že na stavbu bolo vydané stavebné povolenie, stavba pozemnej komunikácie bola povolená, a preto sa na pozemok pod touto stavbou vzťahuje režim § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. Žalovaný teda od účinnosti tohto zákona, t.j. od 01.07.2009 neužíva pozemok žalobcu pod komunikáciou bez právneho dôvodu, keďže k uvedenému pozemku zo zákona vzniklo vecné bremeno.

20. Súd I. inštancie sa v celom rozsahu stotožnil s vyššie uvedenými rozhodnutiami súdov vrátane najvyšších súdnych autorít a dospel k záveru o tom, že žaloba žalobcu nie je dôvodná.

21. Na základe vyššie uvedeného súd I. inštancie uzatvára, že žalovaný užíva nehnuteľnosti pod cestnou komunikáciou titulom zákonného vecného bremena. Pokiaľ ide o náhradu za vzniknuté zákonné vecné bremeno táto náhrada je podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. jednorázová a nemá charakter opakovaného plnenia, pričom tento nárok patrí iba vlastníkovi pozemku v čase vzniku zákonného vecného bremena a je možné ho uplatniť v trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od účinnosti zákona (od vzniku zákonného vecného bremena). Žalobca, resp. jeho právni predchodcovia si teda mohli uplatniť náhradu za vecné bremeno v lehote troch rokov od účinnosti zákona t.j. do 01.07.2012, pričom žaloba bola na súd podaná až dňa 03.07.2017, t.j. po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným, súd žalobu zamietol.

22. Vzhľadom k tomu, že súd I. inštancie žalobu zamietol z dôvodu, že základ nároku nepovažoval za dôvodný, nebolo potrebné sa bližšie zaoberať predloženými znaleckými posudkami ohľadom výšky uplatneného nároku.

23. O trovách konania súd I. inštancie rozhodol na základe vyššie citovaných zákonných ustanovení, pričom úspešný žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči neúspešnému žalobcovi v rozsahu 100 %. Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému (§ 257 Civilného sporového poriadku) v konaní tvrdené neboli a ani z obsahu spisu nevyplývajú. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

24. Proti rozsudku súdu I. inštancie podal včas odvolanie žalobca, a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, teda, že súd I. inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu I. inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

25. Prvou odvolacou námietkou žalobcu bola nesprávna aplikácia zákona č. 66/2009 Z.z. na pozemok žalobcu KN-E č. XXX/XXX, orná pôda o výmere 286 m² v k.ú. A. (ďalej aj „pozemok v lokalite A. E.“). Okresný súd Prešov sa riadil právnym záverom, že na pozemok žalobcu v lokalite A. E., ktorý je zastavaný stavbou miestnej komunikácie vo vlastníctve žalovaného sa vzťahuje právna úprava zákona 66/2009. K uvedenému záveru dospel Okresný súd Prešov na základe toho, že sa stotožnil so súdnymi rozhodnutiami vydanými v konaní vedenom na Okresný súd Prešov pod sp. zn. 17 C 281/2015.

26. Žalobca poukazuje a za kľúčovú považuje skutočnosť, že súdne rozhodnutia vydané v konaní pod sp. zn. 17 C 281/2015 síce dospeli k záveru o vzniku zákonného vecného bremena podľa zákona 66/2009, avšak predmetom ich posudzovania ani v náznu nebola otázka či v danom prípade stavba žalovaného spĺňa zákonnú podmienku, a síce, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov. Aj z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že rozhodnutia vydané v konaní sp. zn. 17 C 281/2015 riešili výhradne otázku (ne)oprávnenosti stavby žalovaného, čo je však pojmovo a druhovo odlišný inštitút v porovnaní s inštitútom povolenosti stavby žalovaného (podľa vtedy platných právnych predpisov). Povolenosť stavby žalovaného na pozemku žalobcu v lokalite A. E. doposiaľ nebola riešená v žiadnom súdnom konaní.

27. Žalobca poukazuje aj na rozsudky Okresného súdu Prešov č.k. 10C/25/2017-332 zo dňa 12.12.2018 a potvrdzujúci rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 12Co/44/2019-452 zo dňa 12.12.2019, ako aj na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č.k. 22Co/21/2022-778 zo dňa 25.05.2023. Žalobca tu súčasne poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7Cdo/292/2021 zo dňa 21.04.2022, ktorý podľa jeho názoru súd I. inštancie nesprávne aplikoval.

28. Ako ďalší odvolací dôvod uvádzal nesprávnu aplikáciu zákona č. 66/2009 Z.z., pokiaľ ide o náhradu za zákonné vecné bremeno, ktorá je podľa jeho názoru opakovaná. Poukázal na aktuálnu rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít, ktorá popiera fundamentálne právne závery o jednorázovosti náhrady za vecné bremeno. Žalobca mal za to, že jediným ústavne konformným výkladom zákona č. 66/2009 Z.z. je taký výklad, ktorý umožňuje vlastníkovi zaťaženého pozemku domáhať sa opakovanej náhrady za obmedzenie jeho vlastníctva zákonným vecným bremenom, a to za každý jeden deň trvania tohto vecného bremena. Na základe uvedeného odvolania žalobca navrhoval, aby odvolací súd rozsudok súdu I. inštancie zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

29. K podanému odvolaniu vyjadril sa žalovaný listom zo dňa 28.08.2024, v ktorom žiadal, aby odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu I. inštancie ako vecne správny a priznal mu nárok na náhradu trov konania.

30. Podľa žalovanej strany odvolanie žalobcu a jeho odôvodnenie nie je opodstatnené. Vo vzťahu k forme náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom je len opakovanou polemikou s právnym posúdením ku ktorému dospeli jednotlivé senáty Najvyššieho súdu SR. Súd I. inštancie v odôvodnení rozsudku konštatuje obsah rozhodnutí vydaných v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 17C/281/2015, konkrétne rozsudok súdu I. inštancie zo dňa 23.11.2016, rozsudok Krajského súdu Prešov zo dňa 20.02.2018, uznesenie NS SR zo dňa 26.08.2019 a uznesenie ÚS SR zo dňa 28.10.2020. Súd I. inštancie zároveň poukázal na konanie vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 15C/130/215 a dôvody rozsudku Krajského súdu Prešov zo dňa 29.04.2021, uznesenie NS SR zo dňa 21.04.2022. V tejto súvislosti je dôvodné uviesť, že žalobca podal proti rozhodnutiu NS SR ako dovolacieho súdu ústavnú sťažnosť. Ústavný súd SR uznesením zo dňa 26. apríla 2023 sp. zn. IV. ÚS 236/2023-15 ústavnú sťažnosť odmietol. Skutkové zistenia ako aj právne závery vyplývajúce z uvedených rozhodnutí súdov si v posudzovanej veci osvojil aj súd I. inštancie. Žalobca v podanom odvolaní a v jeho odôvodnení prehliada vyššie konštatované rozhodnutia súdov ako aj závery z nich vyplývajúce. Žalovaná strana považuje za dôvodné v tejto súvislosti poukázať na ustanovenie § 228 ods. 1 CSP. Podľa § 228 ods. 1 CSP, výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak. Citované ustanovenie upravuje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti tohto rozhodnutia pre určitý okruh subjektov. Ide o subjektívnu hranicu záväznosti súdneho rozhodnutia. V tomto zmysle je výrok právoplatného rozsudku záväzný predovšetkým pre sporové strany. Civilný sporový poriadok dôsledne sleduje líniu záväznosti rozhodnutia vydaného v sporovom konaní inter partes. So subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 133/2009). Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 44/2010). V konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C/281/2015 bolo právoplatne rozhodnuté medzi stranami sporu o totožnom nároku len za iné časové obdobie vo vzťahu k vydaniu bezdôvodného obohatenia resp. náhrady za zákonné vecné bremeno za užívanie parcely E-KN XXX/XXX-XXXX pôda o výmere 286 m², zapísanej na LV č. XXXXX k. ú. A. a v konaní vedenom na uvedenom súde pod sp. zn. 15C/130/2015 za užívanie parciel E-KN XXX/X orná pôda o výmere 111m², E-KN XXX/XXX orná pôda o výmere 129 m² zapísaných na LV č. XXXX k. ú. C.. Podľa žalovanej strany súd v tomto konaní už nemôže ako predbežnú otázku znova riešiť prejudikovaný hmotnoprávny vzťah (vznik vecného bremena) t. j. to, o čom už bolo vo vyššie uvedených konaniach právoplatne rozhodnuté. V konaní vedenom pod sp. zn. 17C/281/2015 sa odvolací súd vyporiadaval s odvolacou námietkou žalobcu, že stavbu pozemnej komunikácie ktorá sa na predmetnom pozemku nachádza považuje za stavbu postavenú v rozpore s vtedy platnými predpismi. (body 21 až 24 rozsudku odvolacieho súdu)

31. Žalovaná strana konštatuje, že ak súdy explicitne dospeli k záveru, že na parcele č. XXX/XXX viazne zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z. z. potom uvedenému záveru nepochybne predchádza konštatovanie, že stavba pozemnej komunikácie bola povolenou stavbou. Vo vzťahu k odvolacej námietke o forme finančnej náhrady za zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z. z. (napriek konštatovaniu súdov všetkých inštancií o jednorazovej forme náhrady) je dôvodné

opätovne uviesť. Žalobca v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/229/2015 podal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu Prešov zo dňa 30.09.2021 sp. zn. 12Co/21/2021 a položil dovolaciemu súdu otázku, či má náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku zákonným vecným bremenom podľa zákona č. 66/2009 Z. z. povahu jednorazovej náhrady, na ktorú vzniklo právo dňom účinnosti tohto zákona alebo má povahu opakujúceho sa plnenia, na ktoré vzniká právo postupne až do definitívneho vyriešenia vzťahu k pozemku zaťaženého týmto vecným bremenom. Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 30. mája 2024 sp. zn.:2Cdo/53/2022, ktorým odmietol dovolanie žalobcu v odôvodnení v bodoch 25 až 32 podrobne analyzuje formu náhrady za zákonné vecné bremeno s tým, že finančná náhrada má formu jednorazovej náhrady a zároveň konštatuje, že odvolací súd pri riešení tejto otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 29. februára 2024 sp. zn. 3Obdo/2/2023 uviedol, že právna otázka týkajúca sa formy náhrady už bola vyriešená, a to v ustálenej rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít Táto prax sa vyvíjala poukázal na 3Cdo/49/2014 (R 73/2016)]. Keďže predmetné vecné bremená majú podľa najvyššieho súdu všetky jednotiace znaky, vyššie uvedený ustálený právny názor (R 73/2016) prevzal a plne aplikoval na primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutým podľa zákona č. 66/2009 Z. z. (2Cdo/194/2018). V takejto aplikácii práva ústavný súd nevzhliadol neústavnosť (IV. ÚS 539/2020, III. ÚS 68/2019, III. ÚS 340/2021, III. ÚS 272/2022, IV. ÚS 564/2022, IV. ÚS 236/2023, III. ÚS 621/2023). „Následne najvyšší súd konzistentne v prípadoch, kde sa posudzovala predmetná forma primeranej náhrady vychádzal výslovne z uznesenia najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, ktorého časť odôvodnenia týkajúca sa aj aplikácie rozsudku najvyššieho súdu zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014 (R 73/2016) prevzal a označil za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (8Cdo/17/2019, 1Cdo/99/2019, 2Cdo/151/2020, 7Cdo/292/2021, 4Cdo/102/2022). Z uvedeného tak vyplýva, že primeraná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutým podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má povahu jednorazovej náhrady, na ktorú vzniklo právo dňom účinnosti daného zákona, a to navyše tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona.“ (bod 27 odôvodnenia). Odvolateľ v dôvodoch odvolania v bode 28 argumentuje tým, že ústavný súd vyvrátil názor, že ide o rovnaké vecné bremená zriadené podľa zák. č. 182/1993 Z. z. a zák. č. 66/2009 Z. z.. Zároveň cituje z uznesenia sp. zn. IV. ÚS 677/2022. Z judikatúry NS SR nie je možné vyvodit', aby dovolacie súdy skonštatovali, že vecné bremená vzniknuté podľa citovaných zákonov boli rovnaké. V žalobcom namietanom rozhodnutí NS SR 2Cdo/194/2018 sa okrem iného konštatuje, že „ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenie vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.“ Z citovaného rozhodnutia je zrejmé, že sa zdôrazňujú jednotiace znaky vecných bremien vzniknutých podľa zákona č. 182/1993 a zák. č. 66/2009. Z. z. a nie že sú rovnaké ako to účelovo interpretuje odvolateľ. Nakoniec aj z citovaného uznesenia IV. ÚS 677/2022 vyplýva, že ústavný súd konštatuje rozdiel vo vecných bremenách len v ich dočasnosti, pričom nespochybňuje ostatné jednotiace znaky vecných bremien zriadených podľa zákona č. 182/1993 Z. z. a zákona č. 66/2009 Z. z..

32. Žalovaná strana zdôrazňuje, že ústavný súd v rozhodnutiach na, ktoré poukazuje žalobca (sp. zn. IV. ÚS 677/2022 a sp. zn. II. ÚS 118/2023) sa meritórne nezaoberal formou finančnej náhrady. Podstatným pre posúdenie bola skutočnosť, či mohlo zákonné vecné bremeno vzniknúť po zániku iného zmluvného vzťahu k pozemku. Ústavný súd (všeobecné súdy) vychádzal z odlišných skutkových zistení ako je to v posudzovanej veci.

33. Vo vzťahu k dočasnosti vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z. odvolateľ dostal odpoveď v uznesení ústavného súdu zo dňa 26. apríla 2023 sp. zn. IV. ÚS 236/2023-15 v bode 22 odôvodnenia, v ktorom skonštatoval, že „vnímanie dočasnej povahy zákonného vecného bremena možno v tejto rozhodovacej činnosti identifikovať implicitne, keďže najvyšší súd pre účely odôvodňovania svojich rozhodnutí aplikoval pravidlo vyplývajúce z § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., z ktorého obsahu celkom jednoznačne vyplýva dočasný charakter zákonného vecného bremena. Dočasná povaha zákonného vecného bremena bola navyše explicitne reflektovaná napr. v uznesení najvyššieho súdu č. k. 4MCdo 2/2014 z 23. apríla 2015, a preto nemožno dospieť k záveru, že označená problematika nebola súčasťou relevantného diskurzu na pôde najvyššieho súdu v súvislosti s posudzovaním (dočasnej) povahy zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z..“

34. K dôvodom, ktoré uvádza odvolateľ v odvolaní pod bodom 35 a podľa neho nesprávnu interpretáciu nálezu sp. zn. PL. ÚS 42/2015 všeobecnými súdmi je dôvodné poukázať na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 a závery NS SR sp. zn. 7Cdo/292/2021. (body 46,47 odôvodnenia)

35. V tejto súvislosti možno uviesť, že nikto žalobcu nenútil kupovať pozemky, na ktorých už dlhé roky pred kúpou sa nachádzali pozemné komunikácie. Je zrejmé, že tieto kupoval len za účelom získania majetkového prospechu tak ako to žiada aj tomto konaní. Žalovaná strana považuje takýto postup a výkon vlastníckeho práva za výkon v rozpore s dobrými mravmi. (napr. vid' NS SR 4Cdo/71/2023)

36. S poukazom na vyššie uvedené žalovaný žiada rozsudok súdu I. inštancie vo výrokoch napadnutých odvolaním ako vecne správny potvrdiť, priznať žalovanej strane voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

37. K vyjadreniu žalovaného vyjadril sa žalobca listom zo dňa 30.09.2024, v ktorom zotrval na svojich odvolacích argumentoch.

38. K vyjadreniu odvolateľa sa vyjadril žalovaný listom zo dňa 03.10.2024, v ktorom rovnako zotrval na svojich argumentoch o vecnej správnosti odvolaním napádaného rozsudku súdu I. inštancie.

39. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379, § 380 ods. 1, 2 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 377 ods. 1, 2 CSP v časti zamietavého výroku vo vzťahu k pozemkom v k.ú. C. v lokalite „A.“, parc.č. L. XXX/X, orná pôda o výmere 111 m² a parc. č. L. XXX/XXX, orná pôda o výmere 129 m² potvrdil ako vecne správny. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa po odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplní na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd vykonal všetky potrebné dôkazy, vyvodil z nich správne skutkové zistenia, dôkazy vyhodnotil jednotlivo ako aj vo vzájomných súvislostiach a takto zistený skutkový stav aj náležite posúdil podľa relevantných právnych noriem vzťahujúcich sa na danú vec. Súd dal odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré sa vzťahujú k posúdeniu uplatneného nároku žalobcu.

40. Odvolateľ namietal vo vzťahu k pozemku v lokalite pod Táborom, ako aj pozemkom v lokalite Petrovanská otázku nesprávneho právneho posúdenia opakovanosti náhrady za zákonné vecné bremeno.

41. Prvoinštančný súd posúdil nárok na náhradu za vecné bremeno správne a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu konštatoval, že náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová.

42. V tomto smere odvolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít, napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 2Cdo/194/2018 a 8Cdo/17/2019, uznesenie NS SR sp.zn. 1Cdo/171/2021 z 27.10.2021 a sp.zn. 1Cdo/255/2021, zo dňa 14.12.2022. sp.zn. 7Cdo/292/2021 zo dňa 21.04.2022, sp.zn. 4Cdo/102/2022 zo dňa 31.05.2023. Zároveň poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 272/2022, zo dňa 12.05.2022.

43. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Cdo/49/2023 zo dňa 26.06.2024 vyplýva: „18.3. V uznesení z 26. januára 2022 sp.zn. 1Cdo/99/2019 najvyšší súd v podobných súvislostiach pri interpretácii § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. uviedol, že „odvolací súd rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keď uzavrel, že z charakteru uplatneného práva žalobcu na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena je ustálené, že išlo o jednorazovú odplatu; nakoľko vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku, ktorý je momentálne vo vlastníctve žalobcu, vzniklo zo zákona ku dňu 01.07.2009 a vlastník pozemku si v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t.j. do 01.07.2012, jeho právo sa premlčalo, teda nárok na odplatu za zriadenie vecného bremena bol v čase kúpy pozemku so zákonným vecným bremenom žalobcom dňa 18.06.2014 už premlčaný.“ Toto rozhodnutie rovnako prešlo testom ústavnosti, keď ústavný súd uznesením z 12. mája 2022 sp.zn. III. ÚS 272/2022 odmietol sťažnosť

z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a poukazujúc na svoje predchádzajúce rozhodnutia (III. ÚS 68/2019 a III. ÚS 340/2021) uviedol, že „Zákon č. 66/2009 Z.z. mlčí v tom, že by sťažovatelia mali mať či už jednorazovú alebo opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena. Záver, že im nemožno priznať opakovanú náhradu, preto nemožno považovať za vylúčenie zákonom predpokladaného následku, a preto v prípade napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno dospieť k záveru, že by išlo o rozhodnutie, ktoré je nelogické alebo v zjavnom rozpore s právnou úpravou, ktorú najvyšší súd v tejto veci aplikoval,“ (pozri tiež III. ÚS 621/2023, III. ÚS 95/2020). K podobným záverom dospel dovolací súd aj v uznesení zo 14. decembra 2022 sp.zn. 1Cdo/255/2021.“

44. S poukazom na citované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR ako aj rozhodnutia Ústavného súdu SR odvolací súd konštatuje, že náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a túto odvoláciu námietku nepovažoval za dôvodnú.

45. Správne postupoval súd I. inštancie, keď vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR (rozhodnutia sp.zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2019, sp.zn. 2Cdo/194/2018 z 26.08.2019, sp.zn. 7Cdo/26/2014 zo dňa 24.03.2015 a sp.zn. 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.04.2016), keď dospel k záveru, že náhrada za zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia, pričom tento nárok patrí iba vlastníkovi pozemku v čase vzniku zákonného vecného bremena a je možné ho uplatniť iba v trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od účinnosti zákona (od vzniku zákonného vecného bremena). Uplatniť náhradu za vecné bremeno bolo možné v lehote troch rokov od účinnosti zákona, t.j. do 01.07.2012, pričom žaloba bola podaná na súd až dňa 03.07.2017, t.j. po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným za situácie, že súd z obsahu spisu nezistil žiadne skutočnosti, pre ktoré by na takto vznesenú námietku premlčania nemal prihliadať, žalobu zamietol.

46. Ďalší odvolací dôvod sa týkal len pozemku par.č. L. XXX/XXX - orná pôda o výmere 286 m² zapísané na LV č. XXXXX v k.ú. A. (lokalita „Pod Táborom“). Vo vzťahu k tomuto pozemku odvolateľ namieta, že v konaní pred súdom I. inštancie doposiaľ nebolo preukázané naplnenie zákonných podmienok pre vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Žalobca v súvislosti s uplatneným odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP namieta, že súd I. inštancie sa „nevysporiadal s kľúčovou námietkou žalobcu spočívajúcou v tvrdení, že v prospech žalovaného nemohlo vzniknúť zákonné vecné bremeno, nakoľko stavba žalovaného nebola povolená podľa vtedy platných právnych predpisov, v dôsledku čoho nebolo možné dôjsť k záveru o vzniku zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009“.

47. Odvolaciemu súdu vzhľadom na dôvodnosť tejto odvolacej námietky nezostávalo iné ako napádaný rozsudok vo zvyšnej časti zamietavého výroku vo vzťahu k pozemku v lokalite „Pod Táborom“ vrátane súvisiaceho výroku o náhrade trov konania zrušiť a vrátiť vec súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Z rozhodnutia súdu, jeho dôvodov nie je totiž zistiteľné akými konkrétnymi úvahami sa riadil, ako ten - ktorý vykonaný dôkaz vyhodnotil. Jednou z podstatných častí odôvodnenia rozsudku má byť súdom realizovaný záver o skutkovom stave veci, ktorý má vychádzať z tých dielčích zistení, ktoré sú pre rozhodnutie veci významné. Takto zistený skutkový stav veci je východiskom pre právne posúdenie veci. Ak nie je zrejmé k akému záveru o skutkovom stave veci súd dospel, znamená to, že ide o rozhodnutie vykazujúce vady, následkom čoho je nesprávnosť rozhodnutia. Odvolací súd uvádza, že bez náležitého zistenia skutkového stavu nie je vec možné správne právne posúdiť, vec nie je zrelá na rozhodnutie vo veci. Z uvedených dôvodov zistil, že je daný dôvod na zrušenie rozsudku súdu I. inštancie v tejto časti podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

48. V zmysle § 1 zákona č. 66/2009 Z.z., tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce, ktoré prešli do vlastníctva obce podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojim umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľne celok so stavbou (ďalej len „pozemok pod stavbou“). Podľa § 4 citovaného zákona, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemkov pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok.

49. Podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

50. K uvedenému odvolací súd uvádza, že zákonnou podmienkou v zmysle citovaných zákonných ustanovení zákona č. 66/2009 Z.z., aby bolo možné na uplatnený nárok aplikovať tento zákon, je potrebné, aby sa jednalo o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov. Stavba povolená podľa platných právnych predpisov je rozdielna kategória ako stavba oprávnená alebo neoprávnená. Oprávnenosť alebo neoprávnenosť stavby sa posudzuje podľa občianskoprávnych predpisov, teda či je daný súhlas vlastníka pozemku so stavbou. Povolenosť stavby sa posudzuje podľa administratívnych predpisov z odvetvia správneho práva, a teda posudzuje sa, či stavba má platné územné rozhodnutie, stavebné povolenie, resp. kolaudačné rozhodnutie podľa predpisov účinných v čase výstavby, teda podľa dnes už neúčinného zákona č. 50/1976 Zb., ktorý bol účinný v čase výstavby predmetnej miestnej komunikácie. Dôkazy prezentované žalovaným v rámci konania, ktoré sa týkali vedenia linky mestskej hromadnej dopravy na uvedenej komunikácii, sú nedostatočné. Tieto listinné dôkazy nepreukazujú povolenosť stavby miestnej komunikácie. Preukazujú len vedenie linky mestskej hromadnej dopravy. Povolenosť stavby miestnej komunikácie je možné preukázať len príslušnými administratívnymi rozhodnutiami príslušného stavebného úradu, pokiaľ ide o územného rozhodnutie, stavebné, resp. kolaudačné rozhodnutie stavebného úradu. Zo strany žalovaného však v doposiaľ prebiehajúcom konaní takéto dôkazy prezentované neboli. Vzhľadom na uvedené v rozsahu doposiaľ vykonaného dokazovania nie je možné zatiaľ konštatovať, že by boli preukázané splnené zákonné podmienky na aplikáciu právneho režimu zákona č. 66/2009 Z.z., a teda zákonného vecného bremena s jednorazovou náhradou. Povolenosť stavby na účely vzniku zákonného vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. treba v civilnom konaní riadne skúmať, jedná sa o zákonný predpoklad na účely vzniku zákonného vecného bremena. V prípade pokiaľ by podmienka povolenosti stavby miestnej komunikácie vo vlastníctve žalovaného na pozemku v lokalite A. E. nebola v ďalšom konaní preukázaná, v takom prípade by bolo potrebné nárok žalobcu subsidiárne posúdiť ako bezdôvodné obohatenie. V tomto smere je potrebné dodať, že bez reálneho preukázania povolenosti stavby žalovaného v rámci vykonaného dokazovania nie je možné právne uzavrieť, že stavba žalovaného bola povolená podľa platných právnych predpisov. V situácii, že nebolo produkované v konaní žiadne administratívne rozhodnutie, nemožno dospieť k záveru, že stavba bola povolená podľa platných právnych predpisov, a teda nie je možné v rozsahu doposiaľ vykonaného dokazovania aplikovať § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z.

51. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na závery Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení zo dňa 21. apríla 2022 sp.zn. 7Cdo/292/2021, skonštatoval: „z vykonaného dokazovania vyplýva, že stavba (pozemná komunikácia), ktorá leží na pozemku vo vlastníctve dovolateľa je stavbou povolenou, keďže bola realizovaná na základe platného rozhodnutia o umiestnení stavby, ako aj stavebného povolenia, t.j. na základe predpisov účinných ku dňu vydania týchto rozhodnutí, nakoľko posúdenie skutočností, či bola stavba povolená je potrebné skúmať na základe predpisov platných v okamihu vzniku stavby. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň poukazuje aj na § 54 zákona č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon) účinné ku dňu vydania stavebného povolenia, podľa ktorého, stavby, ich zmeny a udržiavacie práce na nich sa môžu uskutočňovať iba podľa stavebného povolenia alebo na základe ohlásenia stavebnému úradu. Dovolací súd zároveň konštatuje, že pre posúdenie vzniku zákonného vecného bremena nie je právne významné či je stavba oprávnená, resp. neoprávnená, teda či dal vtedajší vlastník pozemku súhlas na výstavbu cestnej komunikácie. V predmetnej veci je podstatné, že na stavbu bolo vydané stavebné povolenie, stavba pozemnej komunikácie bola povolená, a preto sa na pozemok pod touto stavbou vzťahuje režim § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. „ V posudzovanom prípade takáto právna situácia doposiaľ preukázaná nebola.

52. Úlohou súdu I. inštancie v rozsahu zrušenia rozsudku zo dňa 22.05.2024 bude v potrebnom rozsahu vykonať dokazovanie, náležite zistiť a ustáliť skutkový stav, vyhodnotiť vykonané dokazovanie. Až na základe tohto procesného postupu bude možné vec právne posúdiť s uvedením relevantných právnych záverov.

53. Civilný sporový poriadok stranám sporového konania priznáva právo, aby o spore bolo v jeho skutkových a právnych otázkach rozhodnuté vo dvoch inštanciách tak, aby bolo zabezpečená kvalita rozhodnutia, ktorá zodpovedá ústavným právam strán na súdnu ochranu a spravodlivé konanie.

54. Rozsudkom súdu I. inštancie bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces. Vzniknuté nedostatky je bezpochyby účelnejšie riešiť pred súdom I. inštancie, a to najmä v rozsahu potreby vykonania dodatočného dokazovania a tiež s poukazom na potrebu dodržania zásady dvojinstančnosti civilného sporového konania. Odvolaciemu súdu tak neostala iná možnosť, než napadnutý rozsudok výrokom II. v časti podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

55. Po vrátení veci bude prvoinstančný súd postupovať podľa vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu a bude sa zaoberať podstatou veci v zrušovanom rozsahu, vykoná dokazovanie a vec presvedčivo právne posúdi a odôvodní. Súd prvej inštancie vyhodnotí, a to vo vzájomnej súvislosti, dôkazy predložené a označené stranami sporu. Vysporiada sa s tvrdeniami prezentovanými stranami konania. V záujme eliminácie akýchkoľvek ďalších pochybení vezme zreteľ na to, že:

V rozpore s ust. § 220 CSP a v rozpore s právom na spravodlivé konanie je, ak

- neposúdi podstatné skutkové tvrdenia a argumenty strán,
- nevyhodnotí vykonané dôkazy v ich vzájomnej súvislosti,
- nedá odpoveď na podstatné právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom ochrany, t.j. uplatnení nároku a obranou proti nemu v zmysle účelu odôvodnenia rozhodnutia, ako to výstižne vyjadril Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí z 01.07.2003 Suominen v. Fínsko sč. č. 37801/97 § 37: Účelom odôvodnenia rozhodnutia je dať stranám najavo, že boli vypočuté.

56. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd zrušil výrokom II. rozsudok súdu I. inštancie aj v závislom výroku o náhrade trov konania.

57. V novom rozhodnutí rozhodne prvoinstančný súd i o náhrade trov celého, teda aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

58. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).